

Стојанка Бојовић, архивски саветник
Мирјана Бошкочевић, архивист
Архив Косова и Метохије

УДК 930.25:061.3(047)

Приказ

Примљено: 19. 5. 2021.

Прихваћено: 1. 9. 2021.

МЕЂУНАРОДНО АРХИВИСТИЧКО САВЕТОВАЊЕ „НИШ 2020”

Уз придржавање и поштовање свих епидемиолошких мера, у тренутку епидемије вирусом Корона у Србији и читавом свету, Архивистичко друштво Србије, у сарадњи са Историјским архивом Ниш, Међуопштинским историјским архивом Чачак и Архивом Србије, под покровитељством Министарства културе и информисања Републике Србије, са великим успехом реализовало је четврто по реду Међународно архивистичко саветовање „Ниш 2020”. Саветовање је одржано у Хотелу Тами у Нишу, од 7. до 9. октобра 2020. године.

Скупу су присуствовали директори и запослени из архива у Србији, директори архива из земаља у окружењу, као и председник Удружења архивских радника Републике Српске.

Саветовање су отвориле и поздравиле скуп Снежана Радовић, директор Историјског архива Ниш и Лела Павловић, председница Архивистичког друштва Србије. У име директора Архива Србије, др Мирослава Перишића, и запослених у Архиву Србије, скуп је поздравила Славица Солонун, начелница у Архиву Србије. Свечано отварање саветовања пратила је и музичка вокална група „Константин” из Ниша.

Слика 1. Директор Историјског архива Ниш, Снежана Радовић отвара

Међународно саветовање „Ниш 2020”.

Слика 2. Председница АДС Л. Павловић на отварању Међународног саветовања „Ниш 2020”.

На саветовању је промовисан Зборник радова „Архивска грађа у теорији и пракси” бр. 3, са саветовања одржаног у Чачку 2019. године. Радове су промовисали др Драгомир Бонцић, научни саветник Института за савремену историју Србије, др Слободан Селинић, научни саветник Института за новију историју Србије и Слободанка Цветковић, уредница Зборника радова.

Признање „Најбоља регистратура”, ове године није додељено због немогућности Комисије да обиђе пријављене регистратуре. Свим пријављеним су додељене захвалнице.

У неформалном делу вечери, након отварања саветовања, Верици Филиповић, архивском саветнику Архива Србије и руководиоцу Матичне службе, уручен је пригодан поклон за одлазак у пензију и истакнут је велики допринос у активирању Архивистичког друштва Србије. Верица Филиповић је уједно била највећа подршка свима онима који су полагали стручни испит у Архиву Србије.

Основна тема саветовања била је „Култура сећања и заборав – архиви чувари памћења”. Презентована су 32 рада од 33 пријављена. Саветовање је трајало два дана и обухватало је три сесије.

У првој сесији је презентовано 12 радова: Зорица Смиловић, архивски саветник и Снежана Лазић, виши архивист из Историјског архива Београд су презентовале рад на тему „Историјски архив Београда – 75 година од оснивања”; МА Јасмина Живковић, архивски саветник из Историјског архива Пожаревац, презентovala је рад под називом „Архиви између управе, културе и научне димензије”; мр Мирјана Богосављевић, виши архивист из Архива Србије, представила је информациони систем АРХИС кроз конкретни пример једног фонда Архива Србије, Фонда Министарства социјалног старања НРС 1944-1951;

Бранка Јаначковић, архивски саветник и Славица Солонун, архивски саветник из Архива Србије, презентовале су рад под називом „Едиција Водич кроз архивску грађу Србије”; Срђан Сивчев је представио часопис Историјског архива Кикинда; Милорад Јовановић, архивски саветник из Историјског архива „Поморавље” Јагодина и Слободанка Цветковић, виши архивист из Историјског архива Пожаревац, презентовали су рад под називом „Периодичне публикације архивских установа у Србији”; Предраг М. Видановић разматрао је употребу архивистике; Тамара Вијоглавин Манчић, архивисткиња, из Архива Брчко, презентовала је рад под називом „Проблем ванинституционалног прикупљања архивске грађе на примеру изложбе "Трагом брчанских Јевреја""; др Љубинка Шкодрић, научни сарадник, и др Владимир Петровић, научни саветник из Института за савремену историју у Београду, презентовали су рад на тему „На путу ка дигиталној историји, Дигитални центар Института за савремену историју”; потпоручник Дејан Велимоновић, виши архивист и Снежана Ђуровић, архивист из војног архива Београда, презентовали су рад на тему „Значај архивске грађе Војног архива у очувању традиције и културе сећања о војсци Краљевине Србије у Првом светском рату”; МА Драган Теодосић, архивист Архива Југославије, презентовао је рад на тему „Издавачка и изложбена делатност Архива Југославије у контексту истраживања међународних односа и спољне политике југословенске државе у XX веку – изазови и перспективе”; Бојан Јовец, виши архивист из Историјског архива Крушевац, презентовао је рад на тему „Културно-образовна делатност Историјског архива Крушевац – Изложбе и предавања у функцији едукације ученика”. Модератори ове сесије били су др Љубинка Шкодрић и Славица Солонун.

У другој сесији радове је представило 11 аутора од 12 најављених: др Драгомир Бонцић, научни саветник Института за савремену историју је презентовао рад на тему „Архивски извори за историју високог школства и науке у Србији у 20. веку”; доц. др Мартин Превишић, са Филозофског факултета у Загребу, презентовао је рад на тему „Изворима против контроверзи – логор на Голом отоку”; Исидора Стојановић Теодосић, виши архивист Историјског архива Београда, презентовала је рад на тему „Приказ оставинских списа Земунаца страдалих или умрлих у периоду 1941–1944. – примери из фонда Котарски суд Земун – Земун (1872–1944)”; Наташа Раденковић, архивист Историјског архива Ниш, презентовала је рад на тему „Савези и друштва жена, кроз архивске фондове Историјског архива Ниш”; Натали Величковић, архивски саветник Историјског архива Ниш, презентовала је део збирке Варија на тему „Преписка Светозара Вукмановића Темпа ради утврђивања погибије његовог брата од стрица”; др Слободан Селинић је имао врло запажено излагање на тему „цензурисања” Титових говора, односно разлике између званичних говора у јавности и онога што је објављено у штампи; мр. сц. Сејдалија Гушић, архивски саветник Историјског архива Сарајево, презентовао је рад на тему „Породични и лични фондови Историјског архива Сарајево”; Ивана Божовић, архивист и Марко Радовановић, архивист из Архива Југославије; Мирјана Обрадовић, архивски саветник Историјског архива Београда, презентовала је рад на тему „Фотографије у легатима, личним и породичним фондовима Историјског архива Београда – значај и разноврсност”; мр Маја Николова, музејски саветник Педагошког музеја Београда, презентовала је рад на тему „Недићева школска радна служба”;

Стојанка Бојовић, архивски саветник Архива Косова и Метохије (радно ангажована у Историјском архиву Ниш), презентовала је рад на тему „Пастеров завод у Нишу – 120 година постојања”; Горан Милосављевић, архивист Историјског архива „Шумадија” Крагујевац, презентовао је рад на тему „Лекар и дипломата у служби народа, представљање рукописне оставштине Јаничија Димитријевића”. Модератори ове сесије су били Стојанка Бојовић и Натали Величковић.

У трећој сесији је представљено 9 радова у којима су аутори говорили о заштите архивске грађе ван архива: Марија Тодоровић, архивски саветник Историјског архива „Шумадија” Крагујевац, презентовала је рад на тему „Утицај Закона о архивској грађи и архивској служби на подизање квалитета превентивне заштите архивске грађе”; Јасмина Латинковић, виши архивист Историјског архива Београда, презентовала је рад на тему „На истом задатку – архиви и Архив Србије”; Бошко Ракић, архивски саветник Историјског архива Краљево, презентовао је рад на тему „Стручни надзор над ствараоцима и имаоцима архивске грађе”; Стјепан Прутки, виши архивист Државног архива у Вуковару и Здравко Штрангер, директор SCULPTOR computers NET d.o.o. Винковци, Хрватска, презентовали су рад на тему „Архивска књига, књига писмохране: Законом наметнут терет или неопходно помагало у свакодневном раду – хрватска пракса”; Јелена Ковачевић, виши архивист и Бојан Јовац, виши архивист из Историјског архива Крушевац, презентовали су рад на тему „Разграничење и формирање архивских фондова стечајних дужника”; Александар Бережнов, архивист Историјског архива Краљева, презентовао је рад на тему „Вредновање архивске грађе и документарног материјала – исплатне листе, значај и рокови чувања”; Милена Поповић Субић, архивски саветник Архива Војводине, презентовала је рад на тему „Катастар непокретности – појам и формирање”; Синиша Домазет, виши архивист-информатичар Архива Босне и Херцеговине, презентовао је рад на тему „Прошлост, садашњост и будућност микрофилма у Архиву Босне и Херцеговине” и Снежана Петров, виши конзерватор из Архива Србије, презентовала је рад на тему „Заштита архивске грађе од катастрофа”. Модератори ове сесије су били Александар Бережнов и Јелена Ковачевић.

У неформалном делу правог радног дана учесници су посетили зграду Историјског архива Ниш, у чијим просторијама је пред само саветовање 5. октобра отворена изложба „Краљ Милан, први почасни грађанин нишки – аутентична писма и предмети”, изузетно ретких докумената, који су недавно враћени у Србију. Реч је о аутентичним писмима (27 страница писама краља Милана из 1897, столица краљице Наталице и његов штап), које је Краљ Милан Обреновић писао свом сину Александру и супрузи Наталији, на српском и француском језику. Заинтересовани учесници саветовања су посетили и најзначајније локације за заљубљенике у историју и прошлост у Нишу. Обишли су Нишку тврђаву, центар града, Ћеле-кулу и Логор Црвени крст.

Слика: 3. Учесници саветовања испред зграде Историјског архива Ниш.

На крају саветовања донети су:

Закључци са Међународног архивистичког саветовања „Ниш 2020”,
од 7–9. октобра 2020. у Нишу

Комисија за закључке са саветовања АДС „Ниш 2020”, Милена Поповић Субић, архивска саветница из Архива Војводине, Милорад Јовановић, архивски саветник из Историјског архива „Средње Поморавље” Јагодина и Слободанка Цветковић, виши архивист из Историјског архива Пожаревац, на основу 32 изложена реферата и дискусија које су се могле чути у току дводневног саветовања, донела је следеће закључке:

1. Потребно је извршити ревизију водича и архивске грађе у архивима и публиковати нове или допуњене водиче, усклађене са актуелним редакцијским захтевима и архивистичким прописима и стандардима.

2. Убрзати процес имплементације Јединственог информационог система АРХИС у архивску мрежу Србије.

3. Обезбедити континуиране изворе финансирања за набавку опреме (микро-филмовање, дигитализација, смештај архивске грађе, простор) и запошљавање потребних кадрова у архивима.

4. Темелји научних истраживања у хуманистичким и друштвеним наукама заснивају се на архивској грађи као извору првог реда. Према томе, архиви и архивисти имају значајну улогу у презентовању научних резултата истраживачког рада сваког истраживача појединачно. Архивисти апелују на истраживачку објективност у приказу и анализи извора и поштовање етичког кодекса сваке научне дисциплине.

5. Архивска грађа (примарни историјски извори) неопходни су у расветљавању историјских контроверзи и искривљених тумачења и представљања личности и догађаја из прошлости, која су настала једностраном употребом наративних извора, публицистике и дневне штампе.

6. Архивистичке публикације у форми стручних архивских гласила потребно је ускладити са прописима о издавању и уређивању научних часописа и

истовремено подићи њихов квалитативни референтни ниво.

7. Дигитализација штампаних издања и програмска решења која омогућују претраживање различитих параметара дигитализованих издања сматрају се неопходним у савременим научним институцијама и архивским установама.

8. Културно-образовна делатност представља важну компоненту у савременој архивистици у погледу јавног наступа и медијске презентације архивске струке и архивистике уопште. Потребно је превазићи традиционалне изложбене форме и образовне садржаје и учинити их прихватљивијим захтевима и очекивањима савременог друштва (онлајн изложбе, предавања, укључивање грађана у различите облике презентовања архивске грађе).

9. Фотографија је важан историјски извор, па самим тим и збирке фотографија у архивима у Србији заслужују посебан третман и захтевају бољу физичку и техничку заштиту. Дигитализација фотоматеријала сматра се неопходном.

10. Архивске установе треба да израде и усвоје план о управљању ризицима од катастрофа у складу са међународним декларацијама и препорукама и у сарадњи са Архивом Србије.

11. Микрофилм је незаменљив медиј заштите архивске грађе и његовим адекватним техничким и физичким обезбеђењем омогућује се успешно чување документа у условима катастрофа.

12. У погледу заштите архивске грађе и документарног материјала изван архива, законска решења из Закона о архивској грађи и архивској делатности потребно је разрадити доношењем подзаконских акта, упутстава и смерница. Тако би формално и суштински рад архива са ствараоцима био јасно дефинисан и једнообразан у свим фазама заштите.

13. Активирати рад Архивистичког друштва Србије (секције и комисије) на изради предлога подзаконских аката, упутстава и смерница ради уједначавања рада у архивима.

Учесници саветовања су послали велики број кратких писама, путем мејлова и СМС порука, у којима су се срдечно захвалили директору и радницима Историјског архива Ниш, на веома успешно одржаном саветовању, упркос тешкој ситуацији у којој смо се сви нашли. Ово нам је као домаћинима велики подстрек да у будућности будемо успешни као установа.

Такође, потврда успешности реализације скупа је и то да није било случајева заражавања вирусом Ковид.